

РОЛЬ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАДАННЯ ЯКІСНИХ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ЗАКЛАДАМИ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ



УДК 373.5.014.6:
37.014.552

Управління
ШКОЛОЮ

У статті висвітлено досвід роботи органу місцевого самоврядування Музиківської об'єднаної територіальної громади Білозерського району Херсонської області з питання розвитку освіти в громаді; визначено місце, яке посідає освіта в становленні та життєдіяльності громади.

Ключові слова: децентралізація, заклад загальної середньої освіти, освітні послуги, освітній простір.

Актуальність теми. Актуальність модернізації місцевого самоврядування зумовлена процесом децентралізації в Україні, яка передбачає формування ефективного місцевого самоврядування шляхом надання додаткових повноважень, що має активізувати розвиток територіальних громад у державі.

Керівники об'єднаних територіальних громад зосереджують свою увагу на розвитку економічно прибуткових об'єктів господарювання, не вважаючи розвиток освіти першочерговим завданням. Заклади загальної середньої освіти надають освітні послуги, від якості яких залежить майбутнє суспільства, адже зростання спроможності громади прямо пропорційне реалізації людського потенціалу.

У сучасній науковій літературі дослідженням різних аспектів розвитку місцевого самоврядування в Україні присвячено публікації М. Баймурова, О. Батанова, В. Вакуленка, П. Ворони, М. Орлатого та інших дослідників. У працях

цих авторів розглянуто питання функціонування органів місцевого самоврядування відповідно до законодавства, надано пропозиції щодо запровадження необхідних змін.

Метою статті є визначення ролі місцевого самоврядування Музиківської об'єднаної територіальної громади Білозерського району Херсонської області у забезпеченні надання якісних освітніх послуг закладами загальної середньої освіти в умовах децентралізації влади.

Виклад основного матеріалу. Запорукою успіху у створенні освітнього простору відповідно до Концепції Нової української школи є підтримка закладів освіти органами місцевого самоврядування. Прикладом керівника, який розуміє важливість і першочерговість розв'язання питання щодо надання якісних освітніх послуг у Музиківській ОТГ, є сільський голова **Савелій Нолевич Лейбзон**.

Музиківську об'єднану територіальну громаду створено як адміністративно-територіальну одиницю в червні 2016 р. згідно з Законом України «Про добровіль-



Вікторія СЕМЕНЮК

Завідувач сектору освіти та гуманітарного розвитку Музиківської сільської ради Музиківської об'єднаної територіальної громади Білозерського району Херсонської області

Директор школи, ліцею, гімназії № 5 2018



Лейбзон
Савелій Полевич,
голова Музиківської
об'єднаної територіальної
громади Білозерського
району Херсонської
області, голова «Асоціації
об'єднаних територіальних
громад Херсонщини»,
Заслужений учитель
України

не об'єднання територіальних громад» у рамках реалізації Національного проекту «Децентралізація». За результатами місцевих виборів, що відбулися 11 грудня 2016 р., сільським головою обрано С.Н. Лейбзона, людину, яка понад **30 років** свого життя присвятила розвитку освіти на селі та має почесне звання «заслужений вчитель України».

За часів його керівництва Музиківською середньою школою (1974-2001 рр.) навчальний заклад був другим у Херсонській області та першим сільським, який отримав комп'ютерний клас.

У 1991 р. – це єдиний сільський заклад, який увійшов до радянсько-американської програми «Пілотні школи». Протягом трьох років здійснювалися організаційно-педагогічні заходи з вивчення нового курсу «Основи інформатики та обчислювальної техніки». Створено кабінет інформатики з 12 персональними комп'ютерами та робочим місцем учителя, в якому проводилися уроки й з інших навчальних дисциплін. Це дало можливість викладати інформатику з 7 класу та застосовувати нові методи навчання. Із 1978 р. в школі запроваджено поглиблене вивчення англійської мови. На базі школи Академія педагогічних наук України проводила експеримент щодо трудового виховання учнів. Учнівську виробничу бригаду неодноразово визнавали однією з кращих в Україні. У 1984 р. відкрито нове приміщення школи та закладено ботанічний парк на площі 2 га. У 2001 р. Музиківську школу включено до української програми «Пілотні школи». Заклад ліцензійовано на право професійного навчання за двома спеціальностями – «оператор комп'ютерного набору» та «секретар керівника закладу, установи».

Сільський голова знає і розуміє специфіку роботи закладу загальної середньої освіти

зсереди, тому, ставши на чолі об'єднаної територіальної громади, разом з депутатським корпусом і виконавчим комітетом приділяє значну увагу розвитку освіти. Протягом періоду свого перебування на посаді сільського голови **С.Н. Лейбзон** докладає свої зусилля для здійснення державної політики в галузі освіти, створення належних умов для функціонування й розвитку закладів освіти, удосконалення змісту освітнього процесу, розвитку здібностей дітей і підлітків, підвищення престижу професії вчителя.

Завдяки формуванню власної ефективної системи забезпечення освітніми послугами населення в громаді при сільській раді створено *сектор освіти та гуманітарного розвитку*, головним завданням якого є здійснення супроводу закладів загальної середньої освіти в наданні якісних освітніх послуг. Затверджено Стратегію розвитку Музиківської об'єднаної територіальної громади (2017-2025 рр.), однією з цілей якої є реалізація завдань з підвищення якості надання освітніх послуг на території громади. З метою забезпечення кожній дитині рівного доступу до якісної освіти, економічних і соціальних гарантій для професійної самореалізації педагогічних працівників, розвитку матеріально-технічної бази закладів загальної середньої освіти розроблено та затверджено місцеві програми розвитку освіти: «*Освітній простір Музиківської ОТГ*» (2018/2021 рр.), «*Розвиток людського капіталу Музиківської ОТГ*» (2017/2021 рр.), «*Шкільний автобус*» (2018/2021 рр.), «*Оздоровлення дітей пільгових категорій*» та «*Оздоровлення дітей з інших регіонів на 2018 рік*».

Освітні послуги в Музиківській ОТГ надають два комунальних заклади загальної середньої освіти – Музиківська загальноосвітня школа I-III ступенів Музиківської сільської ради Білозерського району Херсонської області та Східненська загальноосвітня школа I-III ступенів Музиківської сільської ради Білозерського району Херсонської області. Підвищення якості освітніх послуг є запорукою конкурентоспроможності закладів загальної середньої освіти та держави в цілому [2]. Забезпечення умов для навчання – ключовий обов'язок місцевих органів влади [1].

У перший рік об'єднання в Східненській загальноосвітній школі І-ІІІ ступенів укріплено стіни будівлі, проведено капітальний ремонт спортивного залу, який перебував в аварійному стані сім років, встановлено альтернативну систему опалення.

У рамках виконання заходів місцевої Програми розвитку освіти «Освітній простір Музиківської ОТГ» (2018/2021 рр.) постійно ведеться робота з поліпшення матеріально-технічної бази закладів загальної середньої освіти, що є важливою складовою в реалізації Концепції Нової української школи. В усіх класах замінено дошки, придбано ноутбуки, проектори та демонстраційні екрани, оснащено два кабінети природничо-математичного циклу: фізики (Музиківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів) та хімії (Східненська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів). З метою виконання вимог щодо створення освітнього простору в перших класах із місцевого бюджету виділено кошти в межах співфінансування в розмірі 10% обсягу державної субвенції та додаткове фінансування в сумі **153 тис. гривень** на придбання дидактичного матеріалу, обладнання та комп'ютерної техніки. Проводиться робота щодо **100% забезпечення школярів підручниками** та оформлення **передплати фахових періодичних видань для педагогічних працівників**.

Здійснення методичної роботи з педагогами ведеться методичною службою, що сформована з учителів-новаторів, голів шкільних методичних об'єднань. Оплата роботи методистів проводиться за рахунок місцевого бюджету. Значна фінансова підтримка органу місцевого самоврядування здійснюється в розвитку творчої ініціативи педагогів, проходженні ними курсів підвищення кваліфікації, матеріальному заохоченні та забезпеченні сприятливих умов для праці й відпочинку.

Організовано **підвезення дітей і вчителів до закладів освіти**. Педагогам, що користуються транспортом приміського сполучення, повністю компенсується вартість проїзду. Шкільним автобусом здійснюється перевезення учнів для участі в місцевих і обласних конкурсах, змаганнях, турнірах, олімпіадах, зовнішньому незалежному оцінюванні тощо.

За рахунок коштів місцевого бюджету організовано якісне харчування учнів 1-4 класів та дітей пільгових категорій, проводиться літня

оздоровча кампанія. У 2017/18 навчальному році в пришкільних таборах відпочило **46% школярів**. Дітям, батьки яких є учасниками АТО, надаються безкоштовні путівки на оздоровлення в приміських таборах. У 2018 р. виділено кошти для оздоровлення семи дітей з Луганської області.

Сільський голова як людина, що звикла працювати на перспективу, **переймається проблемою забезпечення власними кваліфікованими кадрами**. Ведеться інформаційна робота з випускниками закладів загальної середньої освіти та їхніми батьками щодо престижності роботи педагога і пропонується, у разі вступу до закладів вищої освіти на педагогічні спеціальності, стати учасником обласної програми «*Розвиток людського капіталу*», за умовами якої оплата навчання студента проводитиметься в розмірі – **25% за кошти обласного бюджету та 75% – місцевого**. Укладання такого договору передбачає подальше працевлаштування в закладах освіти громади та обов'язкове відпрацювання не менше трьох років.

Сьогодні поряд із молоддю **навчаються жити по-новому всі члени громади**. З метою підтримки ініціативних мешканців громади розроблено Програму реалізації бюджету участі Музиківської ОТГ (2018/2021 рр.). У 2018 р. на розгляд комісії надано **9 проектів**. За результатами голосування п'ять переможців отримали фінансування з місцевого бюджету в сумі **99,995 тис. гривень** на реалізацію своїх проектів. Один із таких проектів підготував колектив Східненської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів.

ВИСНОВКИ. Децентралізація відкриває **значні перспективи** для забезпечення спроможності органів місцевого самоврядування **втілювати державну політику в галузі освіти**, а саме:

- **встановлювати** обсяги бюджетного фінансування закладів загальної середньої освіти, що є комунальною власністю, та забезпечувати фінансування витрат на їх утримання;
- **здійснювати** соціальний захист працівників освіти, дітей, учнівської і студентської молоді, створювати умови для їх виховання, навчання і роботи відповідно до нормативів матеріально-технічного та фінансового забезпечення;
- **організувати** навчально-методичне забезпечення закладів освіти;

«Якісні освітні послуги ШКІЛ – ДІТЯМ»

Працюючи над цим спецвипуском журналу, мене зацікавила як сама об'єднана територіальна громада, її налаштованість на вирішення всіх проблем освіти, так і те, що її очільник – освітянин, заслужений учитель України, який чверть століття пропрацював директором школи.



Фото 1.
Вікторія Семенюк під час презентації



Фото 2:
Ольга Вигівська перед врученням ПОДЯКИ НАПН України

На моє запрошення Музиківська об'єднана територіальна громада Білозерського району Херсонської області (автори проекту: **Лейбзон Олександр Арнольдович** і **Семенюк Вікторія Іванівна**) стала учасницею цього річного Всеукраїнського проекту «Педагоги-новатори в Україні» (див. фото-слайд з презентації Проекту).

Ідея варту була підтримки, тож за рішенням Ради Проекту (голова **В.Г. Кремень**, президент НАПН України) за створення структури місцевого самоврядування «Якісні освітні послуги ШКІЛ – ДІТЯМ» та за поширення цього досвіду у спецвипуску «Освіта Херсонщини» Всеукраїнського науково-практичного журналу «Директор школи, ліцею, гімназії» Музиківську об'єднану територіальну громаду нагороджено **ПОДЯКОЮ НАПН України** (див. фото 1, 2).

Вручаючи Подяку НАПН Вікторії Семенюк, мною зазначено таке:

«Освіта лише і може вистояти громадою: це і турбота, і ставлення до неї, і так потрібна нашому суспільству педагогізація громади, це, нарешті, і той СТАТУС Вчителя, який ніяк ми не піднімемо на «належну висоту»! Я думаю, що це прообраз європейських шкіл. Ваша громада вже в Європі!».

Ольга ВИГІВСЬКА

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Гриневич, Л. Передумови успішного впровадження нової української школи та реформування професійно-технічної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (дата звернення 28.06.2018).
- Жеребенко, Т. Якість освітніх послуг – як чинник конкурентоспроможності держави. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/4122/1/Yakist%CA%B9%20osvitnikh%20posluh.pdf> (дата звернення 28.06.2018).

- **організувати** облік дітей дошкільного та шкільного віку, контролювати виконання вимог щодо навчання дітей у закладах освіти;
- **створювати** належні умови за місцем проживання для виховання дітей, молоді, розвитку здібностей, задоволення їхніх інтересів;
- **забезпечувати** пільговий проїзд учнів та педагогічних працівників до місця навчання і додому та передбачати на це відповідні видатки з місцевого бюджету;
- **визначати** потреби, обсяги і розробляти пропозиції щодо державного замовлення на підготовку педагогічних кадрів для закладів освіти громади.



Вікторія Семенюк

Роль місцевого самоуправління в забезпеченні надання якісних освітніх послуг закладами загальної середньої освіти в умовах децентралізації влади

В статтю освещен опыт работы органа местного самоуправления Музыковской объединенной территориальной громады Белозерского района Херсонской области по развитию образования в громаде; определено место, которое занимает образование в становлении и жизнедеятельности громады.

Ключевые слова: децентрализация, заведение общего среднего образования, образовательные услуги, образовательное пространство.



Viktoriia Semeniyuk

Role of local self-government in providing high-quality educational services by secondary educational institutions under conditions of authority decentralization

The article describes the experience of the local self-government of Muzykivka united territorial community of Bilozerka district Kherson region in the development of education in the community; the place of education in the formation and life of the community is identified.

Keywords: decentralization, general secondary education institution, educational services, educational space.